

УКРАЇНА

(19) UA (11) 34803 (13) A

(51) 6 C03C3/04

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ИНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ

ОПИС

ДО ДЕКЛАРАЦІЙНОГО ПАТЕНТУ
НА ВИНАХІДвидається під
відповідальність
власника
патенту

(54) АВАНТЮРИНОВЕ СКЛО

(21) 99073880

(22) 08 07 1999

(24) 15 03 2001

(46) 15 03 2001, Бюл. № 2 2001 р.

(72) Дворниченко Ірина Миколаївна, Розанова
Марія Борисівна(73) УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ХІМІКО-ТЕХ-
НОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ(57) Авантюринове скло, в якому міститься SiO_2 ,
 Na_2O , B_2O_3 , K_2O , Cr_2O_3 , яке відрізняється тим, щододатково містить в собі PbO за таким співвідно-
шенням компонентів, мас. %:

SiO_2	39,4-47,30,
Na_2O	7,80-16,20,
Cr_2O_3	4,06-6,95,
B_2O_3	18,27-37,40,
K_2O	1,56-2,67,
PbO	8,75-8,95

Винахід відноситься до стекольної промис-
ловості, а саме до складу авантюринових стекл,
призначених для виробництва штучних дорогоцін-
них каменів, декоративного матеріалу при оздобі
будівель та споруд, сортового посуду, в якості по-
ливи для фаянсових виробів.

Відомий склад авантюринового скла, який
містить в собі мас. %:

SiO_2	66,05-67,4,
Al_2O_3	2,00-3,00,
CaO	10,0-12,0,
MgO	2,00-2,50,
Na_2O	13,0-14,0,
Cr_2O_3	1,50-2,00,
Fe_2O_3	2,00-2,50,
ZnO	0,20-0,50,
ZrO_2	0,05-0,30

Скло, яке описане в А с СССР № 920608,
МКВ С03 с 3/4, БВ № 19 опубл. 23 05 82, Авт.
Сергеева Л. С. та ін., синтезують при температурі
1450°C протягом 25 хвилин.

Скло при температурах вироблення дозво-
ляє виділити максимальну кількість кристалевих
фаз розміром до 3 мм. Але подане скло має високі
температури варки 1400 - 1450°C.

Відоме скло, в якому міститься, мас. %:

SiO_2	47,5-63,1,
Al_2O_3	3,90-6,80,
CaO	4,50-9,80,
MgO	0,80-3,50,
Na_2O	8,20-18,1,
Cr_2O_3	1,50-4,50,
B_2O_3	8,50-17,7,
K_2O	0,30-1,30

/А с СССР № 967973, МКВ С03 С 3/04, БВ № 39,
опубл. 23 10 82 Саркисов П. Д. та ін. /

Воно має знижений показник заломлення ск-
лоутвореної фази, а також температури варки та
виробки (Т варки 1200-1250°C, Т виробки 1050-
1100 °C). Проте дане скло має високий темпе-
ратурний коефіцієнт лінійного розширення та три-
валлий час термообробки цих стекл (30-40 хв).

Найбільш близьким за технічною сутністю та
досягаемому результату до пропонованого ви-
находу є авантюринове скло, в якому міститься
мас. %:

SiO_2	40,3-51,6;
Al_2O_3	0,90-2,50,
CaO	1,80-4,20,
Na_2O	15,0-24,1,
Cr_2O_3	1,40-5,10,
B_2O_3	18,2-23,0,
K_2O	1,00-4,00 (прототип)

/А с СССР № 727585, МКВ С 03 С 3/04, БВ № 14,
опубл. 15 04 80 Павлушкин Ю. М. / Подані стекла
варять при температурі 1050°C в слабо відновлю-
ваному середовищі. Усі зразки мають добрі вароч-
ні властивості, різну кольорову гаму. Однак ці стек-
ла мають високий температурний коефіцієнт ліній-
ного розширення 88-95, а також тривалий час вар-
ки (2-5 ч) та термообробки.

В основу винаходу поставлено завдання
зниження часу варки та термообробки, термічного
коефіцієнту лінійного розширення хромового аван-
тюринового скла шляхом регулювання процесу
розчину Cr_2O_3 . Поставлена задача вирішується
тим, що відоме скло в якому міститься SiO_2 , Na_2O ,
 Cr_2O_3 , B_2O_3 , K_2O , додатково містить оксид свинцю
(PbO) за наступним відношенням компонентів,
мас. %:

SiO_2	39,4-47,30;
Na_2O	7,80-16,20,

(19) UA (11) 34803 (13) A

Cr_2O_3	4,06-8,95;
B_2O_3	18,27-37,40,
K_2O	1,56-2,67,
PbO	8,75-8,95

При отриманні стекел використовують такі сировинні матеріали: кварцевий пісок, буру кристалеву соду, біхромат калію та свинцевий сурик.

Стекля варять в корундизових тиглях при 1250-1300 на протязі 30 хв у нейтральному середовищі. Потім термообробляють за температурою 1050 на протязі 5-10 хв.

Додавання PbO регулює процес розчину хромоміщущого компонента та наступної кристалізації.

Кристалізація скла здійснюється таким чином: розчинений раніше в розплаві Cr_2O_3 виділяється по мірі охолодження скла, створюючи центри кристалізації, які досягнув критичних розмі-

рів, в процесі наступної теплової обробки ростуть в об'ємі.

Авантюриновий ефект забезпечується завдяки різниці значень показника заломлення скловидної матриці та кристалової фази. Скло при температурі виробки дозволяє виділити максимальну кількість кристалової фази. Кристалова фаза складається з блискучих ярко-зелених кристалів розміром 4-5 мм, орієнтованих в різних площинах. При цьому сама скловидна основа залишається стійкою до кристалізації, вона має підвищені фізико-хімічні властивості та синьо-зелений колір.

В табл. 1-2 зведені склади стекел та їх властивості. Ці стекла призначені для виробництва штучних дорогоцінних каменів, декоративного матеріалу при оздобі будівель та споруд, сортового посуду, в якості поливи для фаянсових виробів.

Склади стекел

Таблиця 1

№ скла	SiO_2	B_2O_3	Na_2O	K_2O	CaO	Al_2O_3	PbO	Fe_2O_3	Cr_2O_3
1	47,13	18,27	16,20	2,67	-	-	8,75	-	6,95
2	47,55	23,05	12,25	2,30	-	-	8,83	-	6,00
3	39,40	36,60	8,13	2,00	-	-	8,75	-	5,12
4	40,20	37,40	7,80	1,56	-	-	8,95	-	4,06
5	40,30	22,20	15,00	1,00	1,8	0,9	-	0,9	1,40

Нижче приведені властивості стекел

Таблиця 2

Властивості стекел							
№ скла	температура варки, °C	температура термообробки, °C	час термообробки, хв	щільність, г/см ³	ТКЛР, 1/град	розмір кристалів, см	водостійкість, гідролітичний клас
1	1200	1050	10	2,57	69	4,1	I
2	1150	1040	7	2,57	67	4,5	I
3	1150	1020	5	2,60	65	4,0	I
4	1100	1000	5	2,61	64	4,3	I
5	1050	940	70	2,51	88	1,5	II

Тираж 50 екз

Відкрите акціонерне товариство «Патент»
Україна, 88000 м. Ужгород, вул. Гагаріна 101
(03122) 3-72-89 (03122) 2-57-03